

การพัฒนาครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพนงามพิทยานุกุล จังหวัดมหาสารคาม Teacher Development in Aspect of the Student Care and Support System at Phonngampitthayanukul School Mahasarakham Province

สดชื่น ดวงคำน้อย (Sodchuen Duangkumnoi)*

วัลลภา อาริรัตน์ (Wallapha Ariratana, Ph.D)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนโพนงามพิทยานุกุล จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflecting)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารและครูโรงเรียนโพนงามพิทยานุกุล จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ข้อมูลแบบแจกแจงข้อค้นพบที่สำคัญ ตรวจสอบข้อมูลด้วยเทคนิควิธีการ แบบสามเส้า (Triangulation Technique) ด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสอบถาม โดยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

ในวงรอบที่ 1 ครูโรงเรียนโพนงามพิทยานุกุล มีความรู้ความเข้าใจ สามารถดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดีขึ้น แต่ยังมีปัญหาในการนำไปปฏิบัติ จึงได้ร่วมกันแก้ปัญหาโดยพัฒนา ในวงรอบที่ 2 ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี และปฏิบัติได้ตามขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนภายในโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง ครูเข้าใจในบทบาทผู้ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งส่งผลช่วยเสริมสร้างคุณภาพที่ดีให้แก่นักเรียน ทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

Abstract

This research implemented methodology of action research to its procedure based on the purpose of teacher developing in aspect of the student care and support system at Phonngampitthayanukul School, Mahasarakham Province. The process consisted 4 steps included planning, action, observation and reflecting, by developed into 2 circles.

Target group for this research were 13 administrators and teachers from Phonngampitthayanukul School, Mahasarakham Province. Structured interview form, note form for activities and questionnaire were used as

คำสำคัญ: การพัฒนาครู ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Keyword: Teacher Development, Student Care and Support System

* นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

research instruments for collecting data. Data was analyzed through significant findings distribution before checking by triangulation technique. Method of collecting data consisted of interview, observation and questionnaire. The findings were presented in the format of descriptive analysis.

Research Findings found as follows:

For the first circle of action, teachers from Phonngampitthayanukul School could be found with more knowledge and understanding in student support system as well as their better performance for it. However, the problem of implementation to practice still was found so they joined solving it by developing through the second circle. As a result, teacher got more knowledge, understanding and could well perform the student support system throughout its procedure. They could prevent and solve problems of all students throughout school. Moreover, they understood the role of monitoring and helping students which could affect to the enhancing of good quality for students in term of physical, mental, wisdom, abilities, moral, ethic and desired characteristics.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศต้องพัฒนาที่ตัวบุคคลเป็นอันดับแรกโดยเฉพาะเด็กนับว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุดเหนือทรัพยากรใดในโลก ซึ่งจะเจริญเติบโตเป็นปัจจัยการผลิตเป็นผู้กำหนดอนาคต ในสังคมต่อไป สถาบันครอบครัว พ่อแม่หรือผู้ให้การเลี้ยงดู เป็นผู้มีอิทธิพลมากที่สุดต่อรูปแบบของพฤติกรรมเด็กวัยรุ่น เพราะเป็นสิ่งแวดล้อมแรกที่ใกล้ชิด การอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมจะทำให้เด็ก มีพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ สังคมและบุคลิกภาพที่ดี การที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น เด็กเกเร ก้าวร้าว ขอบทะเลาะวิวาท และไม่เชื่อฟัง เกิดจากเด็กเรียนรู้หรือได้รับ การสั่งสอนฝึกหัดอบรม โดยจงใจหรือไม่ได้จงใจจากบุคคลที่ใกล้ชิดเด็ก ซึ่งได้แก่ บิดา มารดา เป็นสำคัญ นอกจากนั้นญาติพี่น้อง ครู เพื่อน และผู้ใกล้ชิดอื่น ๆ ก็มีส่วนในการสร้างอุปนิสัยของเด็กด้วย (กรมสุขภาพจิต, 2544) กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักและมองเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน ได้ร่วมมือกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กำหนดนโยบายแผนงาน โดยใช้กระบวนการทางการศึกษามีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพเป็นคนที่มีสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน มีภารกิจหลักที่เป็นหัวใจของการดำเนินงาน 5 กิจกรรม ประกอบไปด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546)

โรงเรียนโพนงามพิทยานุกุล อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ได้นำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในโรงเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 จากการติดตามผลการดำเนินงาน จากรายงานการปฏิบัติงานประจำปี 2552 พบว่าโรงเรียนมีการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ยังขาดความเป็นระบบตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ปัญหา และ 5) การส่งต่อ ทั้งนี้เนื่องจากครู ชุมชน ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอนการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และทักษะในการปฏิบัติงาน การจัดการยังขาดความต่อเนื่องและการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาและยากต่อการแก้ไข ยังมีการดำเนินงานไม่ชัดเจนทำให้นักเรียนบางส่วนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เด็กนักเรียนที่มีปัญหาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม พฤติกรรมและขาดทักษะในการดำเนินชีวิต มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนแทนที่จะได้รับช่วยเหลือแก้ไข แต่กลับถูกปล่อยปละละเลย เช่น หนีเรียน ขาดเรียน สูบบุหรี่ ดื่มสุรา แต่งกายไม่เหมาะสม ก้าวร้าว ทะเลาะวิวาท (โรงเรียนโพนงามพิทยานุกุล, 2552)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการโรงเรียนโพนงามพิทยานุกุล และเป็นครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงได้ค้นคว้าศึกษาวิธีการพัฒนาครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในการช่วยแก้ปัญหา ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (P-A-O-R) และใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางในพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ครูใน

โรงเรียนโพ้นงามพิทยานุกูลได้มีความรู้และเข้าใจในกระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่ถูกต้อง ตามแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้แนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือและดูแลจากครูและผู้ปกครอง อย่างเป็นระบบและทั่วถึงส่งผลต่อการเรียนรู้ตามหลักสูตร และการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โรงเรียนโพ้นงามพิทยานุกูล จังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้กระบวนการทำงานที่เป็นวงจร PAOR ตามแนวคิดของ Kemmis & Mc Taggart ประวิต เอราวรรณ์ (2545) ประกอบด้วย การวางแผน (P : Planning) การปฏิบัติ (A : Action) การสังเกต (O : Observation) การสะท้อนผล (R : Reflection)

กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 13 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์
2. แบบสังเกต
4. แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยวิเคราะห์ข้อมูลแบบแจกแจงข้อค้นพบที่สำคัญ ตรวจสอบข้อมูลด้วยเทคนิควิธีการแบบสามเส้า (Triangulation Technique) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสอบถาม โดยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ส่วนข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนาครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนโพ้นงามพิทยานุกูล พบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาครูด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยดำเนินการเป็น 2 วงรอบ ซึ่งแต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (P : Planning) การปฏิบัติ (A : Action) การสังเกต (O : Observation) การสะท้อนผล (R : Reflection) โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ 1) การประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนัก 2) การศึกษาดูงาน 3) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 4) การนิเทศ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งผลการพัฒนาแต่ละวงรอบมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการดำเนินงานในวงจรที่ 1 การพัฒนาครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบการศึกษา 5 ด้าน โดยการใช้การประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนัก การศึกษาดูงาน การอบรมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่าครูที่ปรึกษามีความเข้าใจและสามารถดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำระเบียบสละแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน จัดเป็นระบบข้อมูล ทำให้ครูเข้าใจและรู้จักนักเรียนมากขึ้น ด้านการ คัดกรองนักเรียน พบว่า ครูมีความเข้าใจและสามารถนำข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่จัดไว้เป็นระบบข้อมูลไปพิจารณาเปรียบเทียบของเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน เพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงต่อการมีปัญหาได้และหาวิธีการที่จะดูแลช่วยเหลือให้เหมาะสมต่อไป ด้านการส่งเสริมนักเรียนโดยการให้คำปรึกษาเบื้องต้น ครูได้กล่าวถึงประโยชน์ของการให้คำปรึกษาเบื้องต้น แต่ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวครูยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร การจัดกิจกรรมยังไม่ต่อเนื่อง นักเรียนยังมีพฤติกรรมที่ไม่ดีขึ้น จึงได้ดำเนินการพัฒนาในวงจรที่ 2

ผลการดำเนินงานในวงจรที่ 2 การพัฒนาครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้พัฒนาครูโดยใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วม จากผลการเก็บข้อมูลโดยการสังเกต และการสัมภาษณ์ พบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น มีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาส่งเสริมการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานเป็นเช่นนี้เพราะครูได้ร่วมกันวางแผนมีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนัก การศึกษาดูงาน การอบรมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศ และ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จึงทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดกิจกรรมการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ประสบผลสำเร็จและช่วยเหลือนักเรียนได้ทันทั่วทั้ง

สรุปจากการดำเนินการพัฒนาทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ มีความมั่นใจที่จะนำไปสู่การจัดกิจกรรมการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ และเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูอันจะนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธารามพิทยานุกูล จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้การประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนัก การศึกษาดูงาน การอบรม เชิงปฏิบัติการ การนิเทศและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1) การประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนักผลทำให้ได้ปัญหาที่ชัดเจนตรงประเด็นนำไปสู่การแก้ปัญหาที่แท้จริง ทั้งนี้เพราะครูทุกคนได้มีการประชุม นำเสนอข้อมูลสภาพปัจจุบันที่เป็นปัญหาเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาดา ตามเมืองปัก (2552) โดยใช้กลยุทธ์การศึกษาเอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศและจัดกิจกรรมการศึกษาเอกสารร่วมกัน ทำให้ครูทุกคนเกิดการพัฒนามีความรู้ความเข้าใจ มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2) การศึกษาดูงาน ผลจากการศึกษาดูงานพบว่าคณะครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พูดคุย นำเสนอสิ่งดี ๆ ที่โรงเรียนประสบความสำเร็จปฏิบัติในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน นำมาปรับใช้ในโรงเรียนมากขึ้น เช่น การออกเยี่ยมบ้านนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอช่วยแก้ปัญหาของนักเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาทยา ไสยศรี (2550) พบว่าการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านนาตบเตา โดยใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ มีโรงเรียนห้วยต้อนพิทยาคมเป็นโรงเรียนตัวอย่าง ที่สามารถดำเนินการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3) การอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่าคณะครูมีความเข้าใจประโยชน์และความจำเป็นของการนำไปใช้ของเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น

แบบคัดกรองข้อมูล เป็นต้น เมื่อมีการคัดกรองนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง ทำให้ครูสามารถส่งเสริมแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาดา ตามเมืองปัก (2552) โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และจัดกิจกรรมการศึกษาเอกสารร่วมกัน ทำให้ครูทุกคนเกิดการพัฒนามีความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4) การนิเทศ พบว่า คณะครูได้มีการนำเสนอปัญหาพร้อมกันเมื่อพบกับปัญหาสามารถช่วยกันแก้ไขโดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเองกับเพื่อนครู ทำให้สามารถช่วยเหลือ แก้ไข ปัญหาให้กับนักเรียนได้ทันทั่วทั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญประสพ กุลศรีการ (2550) ใช้กลยุทธ์การนิเทศจนทำให้บุคลากรเกิดความรู้ความเข้าใจสามารถดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดีและนำสู่การปฏิบัติได้ตามขั้นตอน

5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่าคณะครูทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ปัญหาทางแก้ปัญหาพร้อมกันโดยการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้สามารถดำเนินงานด้านระบบดูแลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒนศักดิ์ ภูมิไกรรักษ์ (2552) การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านซบพลู อำเภอตำบลดอนขุขันธ์ จังหวัดนครราชสีมา พบว่าการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านซบพลู โดยใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการ การอภิปรายและการนิเทศแบบมีส่วนร่วม

2. ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธารามพิทยานุกูล จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียนการส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อจากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ครูที่ปรึกษาทุกห้องเรียนมีการจัดทำระเบียบสละสมการจัดทำแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) มีการบันทึกและรายงานผลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลและสรุปผลการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้บรรลุผลตามเป้าหมาย ทุกคนมีความพึงพอใจสอดคล้องกับ สุวิทย์ พลวงค์ (2549) พบว่าการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้นักเรียนมีความประพฤติ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดีขึ้น ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) ด้านการคัดกรองนักเรียนพบว่า มีการใช้เกณฑ์ การคัดกรองของโรงเรียนมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น กลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา มีการบันทึกและรายงานผล การวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นภาพรวม สรุปผลการดำเนินงาน ด้านการคัดกรองนักเรียนได้บรรลุผลตามเป้าหมายครูมีความ พึงพอใจสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธพร พรเพชร (2550) พบว่าการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก่อน พัฒนาพบว่าครูผู้ดำเนินงานนั้นไม่สามารถปฏิบัติงานได้เต็มที่ เนื่องจากขาดความรู้ ความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานทำให้ การทำงานบางขั้นตอนล่าช้า หลังการพัฒนาพบว่า ครูผู้ดำเนินงานสามารถดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็น อย่างดี มีการตั้งคณะกรรมการดำเนินงานอย่างเป็นรูปแบบ ทำงานโดยมีการประสานงานร่วมมือกันทุกฝ่ายสามารถป้องกัน และแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนภายในโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง

3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน พบว่ามีการจัด กิจกรรมโฮมรูม การให้คำปรึกษาการเยี่ยมบ้านนักเรียนและ การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริม นักเรียนโดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีการประเมินผลและ รายงานผลการจัดกิจกรรม สรุปผลการดำเนินงานการจัด กิจกรรมด้านการส่งเสริมนักเรียนได้บรรลุตามเป้าหมาย สอดคล้องกับ บุญประสพ กุลศรีการ (2550) พบว่าก่อนพัฒนา การปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูผู้ปฏิบัติงาน นั้นไม่สามารถปฏิบัติงานได้เต็มที่เนื่องจากขาดความรู้ความ เข้าใจในแนวทางการปฏิบัติมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของอาจารย์ ที่ปรึกษาเพียงผู้เดียวทำให้ปฏิบัติงานบางขั้นตอนล่าช้าเนื่องจาก นักเรียนภายใต้การดูแลมีจำนวนมาก จึงมีการพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนโดยการศึกษาเอกสารประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ หลังการพัฒนาพบว่าบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ สามารถดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ดี

4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดทำรูปแบบ และวิธีการ กำหนดแนวทางวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยใช้ การจัดกิจกรรมให้คำปรึกษาเบื้องต้น มีการจัดกิจกรรมป้องกัน และแก้ไขปัญห มีการบันทึกการช่วยเหลือและการติดตาม มีการจัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อร่วมมือกันในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ทำให้ครูเกิดความรู้ความ เข้าใจได้มากยิ่งขึ้นจนทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียนจนทำให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงลดลงได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมาภรณ์ สายวงศ์ปัญญญา (2548)

พบว่าด้านการบริหาร ผู้บริหารควรบริหารระบบงานดูแล ช่วยเหลือนักเรียนด้วยตนเอง ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นราย บุคคล ครูประจำชั้นควรไปเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคน ด้านการคัดกรองนักเรียน ระบบการคัดกรองนักเรียนสามารถ แก้ไขนักเรียนได้ตรงกับปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนควรมีระบบการส่งเสริมนักเรียนอย่างชัดเจน มี แผนงาน โครงการกิจกรรม และงบประมาณรองรับ

5) ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า มีการส่งต่อนักเรียนให้กับครูที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว และครูฝ่ายปกครองเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มี ปัญหาและยากต่อการแก้ไขหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียน ยังมีพฤติกรรมที่ไม่ดีขึ้น ดังนั้นควรส่งต่อไปให้ผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้านต่อไปซึ่งขั้นตอนการส่งต่อภายนอกหรือส่ง ต่อผู้เชี่ยวชาญ นักเรียนในโรงเรียนโพนงามพิทยานุกูล จังหวัดมหาสารคาม ยังไม่มีพฤติกรรมที่รุนแรงถึงขนาดที่จะส่ง ต่อภายนอกเนื่องจากว่าสามารถป้องกันและแก้ไขได้ภายใน มีการรายงานและสรุปผล ธาดา ตามเมืองปัก (2552) พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ การศึกษาเอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศ และ จัดกิจกรรมการศึกษาเอกสารร่วมกัน ประชุมเชิง ปฏิบัติการในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วางแผนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ทำให้ครูทุกคนเกิดการพัฒนามี ความรู้ความเข้าใจ มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงพัฒนาในวงรอบเดียว

โดยสรุปจากการพัฒนาครูในการดำเนินระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนโพนงามพิทยานุกูล จังหวัดมหาสารคาม ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ จัดกิจกรรมการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มากขึ้น มีความมั่นใจที่จะนำไปสู่การจัดกิจกรรมการดำเนินงาน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. ครู ผู้ปกครอง และชุมชนควรร่วมมือกัน ในการประชุมปรึกษาหารือทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำงาน อย่างสม่ำเสมอ เพื่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพของงาน

2. ควรเชิญวิทยากรภายนอกที่มีความรู้และ ประสบการณ์ในเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาให้ความรู้ แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น

3. ควรเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครองและชุมชนได้แสดงความคิดเห็นและสะท้อนผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่หลากหลาย เช่น การเสนอต่อที่ประชุมตอบแบบสอบถาม กล้องรับความคิดเห็น เป็นต้น

4. การใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ ควรใช้หลักการความยืดหยุ่นพอสมควรเพราะเป็นไปไม่ได้ที่จะดำเนินงานจะต้องเป็นไปตามแผนที่วางไว้ดังนั้นจึงควรมีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาและติดตามผลการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมและพัฒนาครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้

2. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลทำให้การพัฒนาางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กรมสุภาพจิต. (2544). **สุภาพจิตไทย พ.ศ. 2543 – 2544**. นนทบุรี: กรมสุภาพจิต.

ธาดา ตามเมืองปัก. (2552). **การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือโรงเรียนหนองยางพิทยาคม**

อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นาคยา ไสยศรี. (2550). **การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านนาตำบลเตา**

กิ่งอำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น โดยใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ.

ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญประสพ กุลศรีกร. (2550). **การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ**

นักเรียนโรงเรียนอนุบาลหนองวัวซอ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี

เขต 1. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประวิต เอรารวรรณ์. (2545). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการ**. กรุงเทพฯ: ยูแบคอินเตอร์.

พัฒนศักดิ์ ภูมิโคกรักษ์. (2552). **การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน**

โรงเรียนบ้านซับพลู อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. ปริญญานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต

ยุทธพร พรเพชร. (2550). **การพัฒนาบุคลากรในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน**

โรงเรียนนาทมวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

โรงเรียนโพนงามพิทยานุกุล. (2552). **รายงานความประพฤตินักเรียนโรงเรียนโพนงามพิทยานุกุล**.

มหาสารคาม: โรงเรียนโพนงามพิทยานุกุล. (เอกสารอัดสำเนา).

ชมภารณ์ สายวงศ์ปัญญา. (2548). **การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**

ระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1. วิทยานิพนธ์

ปริญญาคูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

สุวิทย์ พลวงค์. (2549). **การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเมวดีพิทยาคม**

จังหวัดร้อยเอ็ด. ปริญญาศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). **การใช้เกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน**.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.